

DZIENNIK WARSZAWSKI

Nr. 247.

Wtorek, 26 Października (7 Listopada)

1865 r.

Wychodzi codziennie, oprócz dni następujących, po Świętach uroczystych i niedzielach. — Prenumerata w biurze Dyrekcji, ulica Miodowa Nr. 487 i Kantorach. — Obwieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku: za 1-krotne obwieszczenie kop. 4, za 2-krotne kop. 6, za 3-krotne kop. 8. — Artykuły nadsyłane do zamieszczenia w Dzienniku nie zwracają się. — Listy przyjmują się tylko frankowane. — We wszystkim co dotyczy Dziennika, należy odnosić się wprost do Dyrekcji.

Rok 2.

Prenumerata w Warszawie: Rocznie rs. 8. — Półrocznie rs. 4. — Kwartalnie rs. 2. — Miesięcznie kop. 67. — Bez odnoszenia w biurze Dyrekcji prenumerata nie przyjmuje się. — Numer pojedynczy kop. 5. — Za odnoszenie do domu, opłaca się miesięcznie kop. 5. — Na prowincji na stacjach Poczтовых w Królestwie i Cesarstwie: Rocznie rs. 9 k. 20. — Półrocznie rs. 4 kop. 60. — Kwartalnie rs. 2 kop. 30. — Za przesyłkę w kopertach kwartalnie dopłaca się rsr. 1.

SPIS RZECZY.

DZIAŁ URZĘDOWY. — Komisja rząd. spraw wewn. i duch. — Warszawski ober-policmajster. — Magistrat m. Warszawy.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY. — Warszawa: Przegląd polityczny. — Wybór księdza prałata Stanisława Zwołińskiego. — Kronika kościelna. — Kronika brukowa. — Wypadek. — Nabożeństwo żałobne. — Cholera. — Pobór do wojska. — Hr. Ledóchowski. — Wyrok. — Dzieło Wielogłowskiego. — Nowe czasopismo. — Depesza w sprawie frankfurckiej. — Afryka. Amnestja. — Ameryka. Chili i Peru. — Anglja. Depesza. — Rada gabinetowa. — Mowa p. Gladstone. — Kwestja reformy. — Rodzina królowej Wiktorji. — Austrja. Zaprzeczenie. — Zapewnienie. — Kwestja węgierska. — Kanclerz chorwacki. — Azja. Ks. Nagato; p. Parker. — Barza. — Francja. Powstanie arabów. — Portugalja. Cholera. — Prusy. Sprawa frankfurcka. — Nota frankfurcka. — Sejmy prowincjonalne. — Konfiskata dziennika. — Szwecja i Norwegja. Projekt reformy. — Turcja. Sir H. Bulwer; reformy. — Włochy. Ewakuacja. — Kwestja rzymsko-włoska. — Wybory. — Korespondencje z kraju, Lwowa, Zürichu i Paryża. — Kronika.

DZIAŁ URZĘDOWY

Warszawa, d. 25 Października. (6 Listopada)

Komisja Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych. — Dołączone do art. 4 Najwyższego Manifestu z d. 1 (13) Czerwca roku bieżącego 1865 przepisy o sposobie uzupełnienia liczącej się na Królestwie Polskiem zaległości w zaciągach i zastąpienia jej opłatą pieniężną, stanowią, a mianowicie: § 14. Gdyby w którymkolwiek z Okręgów, stosunkowo do wyznaczonej na okrąg liczby wykupów, nie było życzących korzystać z prawa wykupienia się, lub gdyby nie wszyscy życzący, wykupili się przed wzięciem ich do zaciągu, to dla uzupełnienia wyznaczonej na ten okrąg ilości opłat pieniężnych, dozwala się zaciągowym innych okręgów, korzystać z tego prawa w samych Urzędach Rekruckich. § 16. Gdyby i potem jeszcze w którymkolwiek z Urzędów Rekruckich zostawały wolne numera wykupne, taki Urząd Rekrucki będzie w obowiązku donieść niezwłocznie Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych, o pozostałej liczbie nie wykupionych numerów, dla oddania ich życzącym wykupu w innych Urzędach Rekruckich. § 17. W razie braku życzących zamiany takowej w okręgach, przy zapewnieniu możności korzystania z tego prawa w Urzędzie Rekruckim, dozwala się wnosić opłatę wykupną wszystkim życzącym, bez różnicy, czy to są Chrzęścjanie czyli też Starozakonni, byleby tylko ogólna liczba ich nie przewyższała 1 1/2 zaciągowego z 1,000 dusz. Dyrektor Główny Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych mając na uwadze, że między mieszkańcami miasta Warszawy, może się okazać znaczniejsza, aniżeli w innych okręgach Konskrypcyjnych, liczba pragnących skorzystać z dozwolonej zamiany opłatą pieniężną, jak niemniej, że w razie wysłania w liczbie pierwszych partij, rekrutów m. Warszawy, wielu z pragnących zamiany opłatą pieniężną, nie mogliby skorzystać z tych wykupnych numerów, któreby okazały się zbywającemi od drugich Urzędów Rekruckich, — wyjednał decyzję JO. Hrabiego Namiestnika Królestwa, zezwalającą, ażeby ci z rekrutów, którzy objawiają życzenie skorzystania z prawa wykupu i którzy w tym celu wniosą naprzód wykupne pieniądze (po 400 rs. każdy) wysłani byli do miejsc przeznaczania nie inaczej jak w ostatnich partjach, to jest gdy już będzie stanowczo wiadomem, że nie ma dla nich wcale zbywających wykupnych numerów. O takowej decyzji JO. Hrabiego Namiestnika, zawiadomieni zostali wszyscy wojenni odbiorcy przy Urzędach Rekruckich, dla należytego wykonania. Pragnący więc wykupić się spisowi, powinni wcześniej ustanowionym porządkiem, wnieść 400 rs., ażeby niestracić sposobności do skorzystania z pozostających do wykupu numerów.

Komisja Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych podaje do powszechnej wiadomości, że Rada Administracyjna Królestwa decyzją z dnia 12 (24) Października r. b. zatwierdziła ceny, na czas od dnia 1 (13) Listopada r. b. do tegoż dnia i miesiąca 1866 roku, podług których, płaconą być ma mieszkańcom Królestwa należytość, za dawaną przez nich żywność ulepszoną, dla idących partjami rekrutów i przechodzących mniejszych komend wojskowych a mianowicie: w mieście Warszawie kop. sr. 14, w Augustowskiej Gubernacji kop. sr. 15, a we wszystkich innych Gubernacjach jednakowo po kop. sr. 13. O czem Komisja Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych mieszkańców Królestwa zawiadamia.

Warszawski Ober-Policmajster. — Z powodu dopełnianego obecnie przez spisowców m. Warszawy losowania, wydane zostało przez władzę wyższą rozporządzenie, aby aż do ukończenia tej formalności, która potrwać może około dni 10-ciu, wstrzymany został wyjazd z Warszawy za regatki młodych ludzi, mianowicie: chrześcian od lat 20 do 25 włącznie, a starozakonnych od lat 20 do 23 włącznie, jako mogących z tytułu wieku swego kwalifikować się do losowania. Wyjątek z pod tego prawidła służy jedynie: a) młodym ludziom znajdującym się w wieku wyżej oznaczonym, którym według przepisów służy prawne wyłączenie od zaciągu wojskowego; b) i młodym ludziom, którzy chociaż z prawa tego nie korzystają, jednakże przy losowaniu wyciągną numer uwalniający ich od teraźniejszego poboru. Co do osób pod lit. A wymienionych, właściwe władze policyjne dopełniać będą na biletach przejścia za rogatki lub paszportach poświadczenie, że do wyjazdu tychże z Warszawy nie zachodzą przeszkody. Co zaś do osób pod lit. B, komisja zaciągowa w razie wyciągnięcia przez spisowego numeru uwalniającego go od teraźniejszego poboru, poświadcza zaraz o tem na książeczce legitymacyjnej jego. Za okazaniem więc takiego poświadczenia i biletu do przejścia przez rogatki, lub pasportu, spisowy z miasta wypuszczony zostanie. Warszawa dnia 25 października (6 listopada) 1865 r. Świty Jego Cesarsko-Królewskiej Mości generał-major, baron *Frederyks*.

Magistrat Miasta Warszawy. — W skutku obwieszczenia z dnia 24 Lipca (5 Sierpnia) r. b. zawiadamiającego, iż wyposażenie procentem od sumy rs. 3750 przez Warszawską Gminę Izraelitów złożonej, celem uczczenia pamiętki obchodu jubileuszowego 50-letniej służby w stopniach oficerskich ś. p. Księcia Warszawskiego Hr. Paskiewicza Erywańskiego, Jenerał-Feldmarszałka Namiestnika Królestwa, dla jednej z panien niezamożnego stanu, z pozostawieniem pierwszeństwa córkom wojskowych, — przyznane będzie w roku bieżącym w myśl Instrukcji w tym względzie przepisanej, kandydatce Wyznania Mojżeszowego, zgłosiły się 3 kandydatki tegoż wyznania, lecz żadna z nich nie była córką wojskowego. Magistrat więc po rozpatrzeniu kwalifikacji tych kandydatek, na posiedzeniu swem w dniu 4 (16) Października r. b. odbytem, w komplecie i w obec Członków Dozoru Bóżniczego przyznał i na posiedzeniu swem powtórnem dnia 5 (17) Października t. r. ogłosił przyznanie wyposażenia pannie Esterze Bayli Gutard, córce woźnego Dozoru Bóżniczego, lat 23 liczącej, tutejszej stałej mieszkance, która stan ubóstwa i moralne prowadzenie się udowodniła. O czem Magistrat czyniąc zadosyć § 11 Instrukcji w tym względzie przepisanej, podaje do powszechnej wiadomości.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa, d. 25 Października (6 Listopada)

Telegram z Paryża donosi, że p. Bismarck 3-go b. m. miał posłuchanie u cesarza Napoleona w Saint-Cloud. Poprzednio, jak zapewniano, minister pruski naradzał się z pp. Rouher i Drouyn de Lhuys i robił podobno propozycje wspólnej z Francją polityki. Propozycje te co

najmniej zostały odroczone, na korzyść reform wewnętrznych z jednej strony, a załatwienia kwestij rzymskiej i meksykańskiej z drugiej.

Kiedy *Monitor* francuzki, podaje jak najpomyślniejsze wiadomości z Meksyku, korespondent amerykańskiego dziennika *New York Herald*, kreśli zupełnie inny obraz tego kraju. Według niego, wszystkie prowincje południowe, niewyłączając Oajaca, zostają w ręku wojsk republikańskich, a na północy, cesarscy są panami tylko w promieniach swych wojsk. Bez wątpienia, wiadomości te są przesadzone, ale niemniej wskazują one trudność położenia. — Według ostatnich wiadomości z Nowego Jorku, podanych przez telegram z Londynu, cesarz Maksymiljan wydał proklamację, w której jest powiedziane, że republikański kształt rządu został zniesiony za wolą narodu; z upływem zaś terminu prezydentury Juareza, wszyscy ujęci z bronią w ręku, będą stawiani przed sądy wojenne. — *Etoile belge* podała list pewnego oficera belgijskiego z Morelia, według którego, w stolicy Meksyku, odkryto bardzo rozgałęzione sprzyśiężenie, mające na celu wcielenie Meksyku do Stanów Zjednoczonych. Znakomite osoby i wysocy urzędnicy, niby mają być w tem sprzyśiężeniu skompromitowani; aresztowano już 500 osób, a cesarz Maksymiljan opuścił stolicę, aby pozostawić większą swobodę działaniom władz wojskowych francuzkich. Ponieważ w liście tym, datowanym 7-go września, wiadomość ta podana jest tylko jako pogłoska, a przytaczając ją dziennik sam robi zastrzeżenia, ponieważ późniejsze wiadomości z Meksyku nie wspominają o tak ważnym fakcie, przeto nie można do niej przywiązywać znaczenia.

Monitor francuzki, jak telegrafują z Paryża, sprowadzając do właściwych rozmiarów rozpuszczone przesadzone pogłoski o powstaniu w Algierji, powiada: Si Lala ukazał się 19-go października na południu Tellu z 2,000 jeźdźców i 1,400 pieszych powstańców. Ponieważ z różnych posterunków Tellu zebrane wojska pospieszyły na osłonę podległych pokoleń, przeto nieprzyjaciel cofnął się, a wojska będą go ścigały, o ile pozwoli pora roku.

Ukazała się nakoniec w Paryżu, jak donosi telegram, broszura cesarza, w kształcie listu do marszałka Mac Mahon, o organizacji Algierji. Cesarz powiada w niej: Przekładam zużytkowanie waleczności arabów, nad wyzyskiwanie ich nędzy; uczynienie osadników szczęśliwemi i bogatemi, nad sprowadzanie wielkim kosztem „obcej emigracji; utrzymywanie naszych żołnierzy w zdrowych miejscowościach, nad osadzanie ich w zabójczym klimacie pustyni. Jeżeli „potrafimy, jak się spodziewam, wprowadzić ten „program w wykonanie, uspokoimy namiętności i zadowolnimy interesa. Natenczas Algierja „będzie dla nas, nie ciężarem, a nowym żywiołem siły. Arabowie okiełznani i pojednani, „dadzą nam to, co mogą dać najlepszego — żołnierzy, a osada przez rozwój swych naturalnych „bogactw, wywoła korzystny w najwyższym stopniu dla metropolji ruch handlowy. Pańskie

„doświadczenie i rozum, panie marszałku, stanowią dla mnie niezawodną rękojmię gorliwości, z jaką będziesz usiłował urzeczywistnić wszystko, co może się przyczynić do dobra Anglii.”

Kiel. Z. i Wien. *Abdpost*, jak telegrafują z Kiel i Wiednia, jednocześnie zaprzeczają wiadomości podanej przez *N. Preus. Z. i Nordd. A. Z.*, jakoby namiestnik Holsztynji, jen. Gablenz z wyższego rozkazu zagroził księciu Augustenburgskiemu wydaleniem i aresztowaniem. — Inny telegram z Kiel donosi, że jen. Gablenz wydał odezwę do niższych władz, zalecając im szybkie załatwienie spraw administracyjnych, i ścisły a bezstronny wymiar sprawiedliwości. — Telegram z Flensburga podaje w całości rozporządzenie p. Zedlitz do władz policyjnych, zalecający im czuwać, aby księciu Augustenburgskiemu dzienniki nie nadawały tytułu księcia panującego, i nie dołączały do jego imienia cyfry porządkowej, pod karą odjęcia koncesji na wydawanie dziennika.

Na posiedzeniu sejmiku Związku w Frankfurcie w d. 4 b. m., jak donosi telegram z Dreźnie, Saksonja, Bawaria i Hesja Darmstadtzka postawiły, powołując się na poprzedni swój wniosek z 27 lipca r. b. który przez przedstawienie przez Austrię i Prusy konwencji wrześniowej nie został załatwiony, — nowy wniosek żądający zwołania reprezentacji narodowej w Holsztynji i przyłączenia Szlezwigu do Związku i żądały głosowania w tym przedmiocie na następnym posiedzeniu. Na wniosek Austrii i Prus uzasadniony regulaminem sejmiku, głosowanie to odroczone do dni 14.

Podajemy poniżej według telegramu z Frankfurtu, tekst jednobrzmiącej odpowiedzi senatu z d. 20 października na noty Austrii i Prus, oraz depezę Austrii protestującej przeciwko tej odpowiedzi.

Wien. *Abpost* zamieściła długi artykuł o konieczności dla Austrii traktatów handlowych, zapowiadający zarazem że minister handlu rozpocznie swą działalność traktatem handlowym z Anglią. *Die Presse*, jak telegrafują z Wiednia, zapewnia że już 2-go rozpoczęły się układy co do tego traktatu, składającego się z 23 artykułów, pomiędzy pp. Mensdorffem i Wüllersdorffem z jednej a lordem Bloomfield z drugiej strony.

Monitor wieczorny donosi z Aten, że kiedy usiłowania p. Bulgaris co do utworzenia nowego gabinetu nie powiodły się, p. Deligiorgi utworzył gabinet w następującym składzie: sam objął prezydencję, wydział spraw zagranicznych i sprawiedliwości; Christides, wydział skarbu; Zaimi, spraw wewnętrznych; Kalifrenas, oświecenia; Grivas, wojny; Mauromichalis marynarki.

Według telegramów z Kopenhagi, wspólny komitet do kwestji konstytucyjnej, przyjął 26 głosami, cokolwiek zmieniony projekt większości. Telegramy te potwierdzają wiadomość o podaniu się do dymisji członków gabinetu i przychyleniu się króla do ich prośby. Utworzenie nowego gabinetu powierzone zostało hrabiemu Frijs-Frijsenborg, bogatemu właścicielowi ziemskiemu zostającemu w bliskich stosunkach z szwagrem króla, baronem Blixen-Finecke, a należącemu do stronnictwa zachowawczego.

P. Gladstone miał w Glasgowie w d. 1 listopada, ważne w obecnych okolicznościach mowy. W jednej, odpowiadającej na adres stowarzyszenia reformy parlamentarnej, wyraził powtórnie konieczność i słuszność rozszerzenia prawa głosowania, w drugiej, oddawał wielkie pochwały lordowi Russellowi i powoływał się na jego przeszłość, jako rękojmię liberalnego usposobienia nowego pierwszego ministra; oddawszy zaś hołd pamięci lorda Palmerstona, dowodził że śmierć tego lub owego męża stanu, nie może być groźną dla przyszłości Anglii.

Według wiadomości z Nowego Jorku z 26-go z. m., podanych przez telegraf z Londynu, kongres fenienów ogłosił organizację rzeszpospolitej irlandzkiej; zapewniano że fenieni zamierzają wkroczyć do Kanady. — Prezydent Johnson oświadczył, że nadanie murzynom prawa ogólnego głosowania wywołałoby wojnę ras. Program Johnsona zasadza się na stopniowym przygotowaniu murzynów do używania prawa głosowania.

* Posiedzenia kapituły archidiecezji warszawskiej, zawezwanej przez rząd do naradzenia się i zadecydowania w ważnym interesie: komu ma być oddany zarząd sprawami tejże archidiecezji, po wydaleniu z niej byłego administratora ks. Rzewuskiego, doprowadziły interes ten w swoim czasie do pomyślnego i dla wszystkich stron pożądanego rezultatu. Kapituła jednomyślnością głosów i z zachowaniem wszelkich przepisów kanonicznych, wybrała ogólnie poważanego prałata ks. Stanisława Zwolińskiego i podała do wiadomości rządu, że prałat ten może bezzwłocznie przystąpić do załatwiania interesów archidiecezji; zaś JW. Hrabia Namiestnik, zgadzając się na takowy wybór, polecił za pośrednictwem dyrektora głównego spraw wewnętrznych i duchownych, prałatowi Zwolińskiemu, natychmiast objąć urząd. Tym sposobem z oczywistą korzyścią dla spraw kościoła, został zabezpieczony regularny i stały bieg takowych.

* (Kronika kościelna). Nabożeństwo odpustowe na cześć św. Karola Boromeusza, w dniu zeszło-sobotnim, odprawiane było solennie w kościołach pod wezwaniem tego świętego zostających, mianowicie zaś, w kościele parafjalnym przy ulicy Chłodnej oraz w kościółku przy cmentarzu powązkowskim. W pierwszym z kościołów, sumę celebrował ks. Lepkowski, słowo boże wygłosił ks. Jungowski, w czasie nieszporów miał kazanie ks. Dobrowolski, reformat; w drugim ks. Wołyniec franciszkanin, celebrował sumę, kazał zaś ks. Koperski, pijar.

Na dzień wczorajszy w kościele po-dominikańskim przypadł odpust opieki Najświętszej Marji Panny, który obchodzony był uroczystie z wystawieniem, kazaniem i procesjami; wotywę odprawił tu ks. Dąbrowski, sumę celebrował ks. Warszawski, alumn akademii duchownej — słowem ewangelicznej nauki odzywał się ks. Zychowicz; liczne grono amatorów odśpiewało na chórze mszę Chwałiboga, hymn „Niebiańskiego dworu Pani” tegoz; oraz chór na głosy Haydena.

W kościele po-kapucyńskim, obchodzony był doroczny odpust błogosławionego Anioła z Akry; sumę celebrował tu ks. Dziąszkowski, kanonik metropolitalny, naukę wygłosił ks. Ulanecki, prefekt instytutu aleksandryjsko-maryjskiego.

W kaplicy arcybactwa literackiego, przy kościele katedralnym, ranną wotywę odprawił ks. Ostrowski, w czasie której amatorowie odśpiewali na chórze mszę Chwałiboga z tonu G. major, oraz hymn na 3 męskie głosy, kompozycji Andrego; następnie w tymże kościele odprawił sumę ks. Kondracki, kanonik katedralny, proboszcz wawrzyszewski; kazał ks. Ruszkiewicz, wice-regens seminarjum; orkiestra odegrała mszę Słoczyńskiego B. major.

W kościele święto-krzyżkim, sumę i nieszpory celebrował ks. Łaszcz, kazanie zaś miał ks. Krajewski.

W kaplicy instytutu muzycznego, podczas niedzielnego nabożeństwa, wykonana została po raz pierwszy wielka msza, utworu Stanisława Moniuszki; solowe partje odśpiewane były przez panny: Jaroszewicz i Estkowską, tudzież przez pp. Mikulskiego i Stefana Grzywińskiego. Pan Moniuszko dzieło powyższe napisał i poświęcił tutejszemu instytutowi muzycznemu, który wkrótce wykona go w katedrze św. Jana, zaraz po objęciu przez instytut chóru katedralnego.

* (Kronika brukowa). Wczoraj, jak zwykle w każdą niedzielę, Warszawa ożywiła się nadzwyczajnym ruchem. Trwająca dotąd pogoda, dozwoliła mieszkańcom tutejszym kraść po ulicach i ogrodach publicznych — w południe, znaczna liczba zaproszonych gości zebrała się w koncertowej sali pana Tomasza Le Bruna, redaktora *Gazety Muzycznej i Teatralnej*, dla wysłuchania pięknego programu, drugiego już w tym sezonie muzycznego „Poranku.” Kwintet (G dur) Spora wykonany przez pp. Angera, Stelmacha, Nowaka, Myszkowskiego i Foebelta, zadziwił i zachwycił słuchaczy wyborną egzekucją. Artyści przejęli się zupełnie duchem kompozytora i po mistrzowsku otworzyli ca-

łość jego utworu. Szczególniej jednak podziwiano wykonanie Schertza i Andante z warjacjami, gdzie skrzypce, altowka i wiolonczela odznaczyły się elegancją, łatwością i nadzwyczajną biegłością w pasażach. Z części wokalne programu podobał się najbardziej może, duet na sopran i baryton z Trawiaty, wykonany przez panią Jakowicką i p. Wł. Zahorowskiego. Pani Jakowicka, o której blizkiem już, ostatniem wystąpieniu na scenie tutejszej, przed odjazdem za granicę donosiliśmy, odśpiewała wczoraj arję solową z Trawiaty, wśród hucznych oklasków zachwyconych jej głosem słuchaczy. Oprócz kwartetu i hymnu z „Balu maskowego,” fragmentu czysto salonowej barwy, wykonanego doskonale — dodano jeszcze do wczorajszego poranku „Kaprała Terefera”, gawędę Syrokomli, którą deklamował p. Chęciński. W przyszłą niedzielę p. Le Brun zawiesza swój trzeci poranek, z powodu iż w tym samym dniu, w sali resursy obywatelskiej, odbędzie się świetny koncert na dochód Filleborna, na który wybierają się wszyscy wielbiciel piękności głosu młodego śpiewaka naszego, któremu tym sposobem publiczność chce okazać serdeczne swoje współczucie. Wieczorem, w Dolinie Szwajcarskiej, na sali, towarzystwo akrobatów angielskich wykonało trudny i zadziwiający program! Trzeba przyznać że pp. Jones i Williams są ekwilibrystami i akrobatami pierwszej siły: wszystkie ich ewolucje i sztuki są dowodem niesłychanej zręczności. Około czterysta osób zgromadzonych na sali, rzeszistami oklaskami świadczyło o zupełnem zadowoleniu swoim.

Obadwa teatra napełnione były publicznością, szczególniej zaś teatr Rozmaitości, gdzie na wznownej niedawno „Sztuce Podobania się,” JW. hrabia Namiestnik znajdować się raczył.

* (Wypadek). W dniu onegdajszym, Juliana Słowikowska robotnica, lat 34 wieku licząca, nagle życie zakończyła. — W dniu wczorajszym w bramie domu Nr. 811 przy ulicy Solnej, znaleziono ciało niezwywej kobiety, z nazwiska i pochodzenia niewiadomej. W tymże dniu Aleksander Miller telegrafista, nagle życie zakończył. Również tegoz samego dnia Adam Boncza, stróż instytutu św. Kazimierza wraz z żoną swoją Marianną, najadłszy się wieczorem grzybów marynowanych, tak mocno zachorowali, iż w dniu dzisiejszym z rana przy otwarciu ich mieszkania znaleziono prawie bez czucia, lecz po udzieleniu im natychmiast zarad czych środków lekarskich, do życia przywróceniu zostali.

* (Nabożeństwo żałobne). W dniu 20 października (1 listopada), w rocznicę zgonu Cesarzowej Aleksandry Teodorówny, w katedrze Piotra i Pawła (w Petersburgu) odbyło się żałobne nabożeństwo i egzekwie. (*Rus. Inw.*)

* (Cholera). Możliwość rozszerzenia się cholery w Cesarstwie, zwróciła na siebie najtroskliwszą uwagę rady lekarskiej, już przy pierwszych wypadkach pojawienia się tej epidemii w Aleksandrii, oraz na lądzie stałym Europy. Po wielu szczególnych roztrząsaniach i przedwstępnych zajęciach w oddzielnej komisji, złożonej z członków rady, dnia 12 października p. n. oznaczone zostało posiedzenie, poświęcone wyłącznie temu przedmiotowi, w obecności p. ministra spraw wewnętrznych. — Po wysłuchaniu wyłączonego ustnie przez p. ministra wniosku co do głównych podstaw, na jakich mają się opierać środki rządowe mogące z jednej strony dostarczyć mieszkańcom możliwość zasłonięcia się od działań choroby, a z drugiej nie zrażać żadnych ścieśnień w stosunkach i interesach towarzyskich, rada lekarska uznała za właściwe do roztrząśnienia przez siebie dwie ważniejsze kwestje: 1) kwestję o zaraźliwości lub niezaraźliwości cholery i w ogóle o sposobie rozszerzenia się; 2) kwestję o pożyteczności środków kwarantanowych, skierowanych ku temu, aby na mniej lub więcej długi czas odosobnić miejscowości zdrowe od dotkniętych chorobą. Przy rozstrząsaniu pierwszej kwestji: — o zaraźliwości cholery — wyrażone było jednogłośnie zdanie, że cholera nie należy do liczby chorób udzielających się, nie komunikuje się ona przez dotknięcie, a przestawanie z chorymi nie zwiększa niebezpieczeństwa dla zdrowych. Co się zaś tyczy oddzielnego rodzaju miazmatu, który podług panującego obecnie zdania, tworzy się pierwiastkowo w sekrecjach chorych, a następnie, sposobem dotychczas nie dość wyjaśnionym, rozszerza się w atmosferze i wnosi do organizmów zdrowych drogami rozmaitemi, ściśle jeszcze dotychczas nie określonymi, to zdanie owe, będąc uznane za niewyjaśniające w zupełności sposobu rozszerzenia się cholery, nie może doprowadzić do przekonania, iżby chorobliwy jej pierwiastek nie rozwijał się zarazem w inny sposób, i aby na to nie miały wpływu zmiany atmosferyczne, klimatologiczne, oraz rozmaite warunki higieniczne i dietetyczne położenie miejscowości i t. p. — Tym sposobem rozwiązanie pierwszej kwestji rozstrzyga i drugą, a mianowicie, że nie należy zbyt spuszczać się na powodzenie środków kwarantanowych przy terażniejszym

ich urządzeniu, a szczególnie poddając podróżnych na pewien czas pod obserwację, gdyż niepodobna przez takie środki nie tylko zapobiedz szerzeniu się choroby, która już wkroczyła w granice państwa, ale przy istniejących teraz sposobach komunikacji lądowych i wodnych, zaledwie można spodziewać się po nich jakiej bądź korzyści pod względem niedopuszczenia cholery na samych granicach morskich i lądowych, gdyby nawet przyjął, że przeniesienie jej przez ludzi jest jedynym sposobem jej rozszerzenia. Oprócz tego środki te są nader uciążliwe dla handlu i wszelkich w ogóle ruchów i komunikacji. *Uwaga.* Samo przez się rozumie się, że higieniczne oczyszczenie statków, bez zbytecznego zatrzymywania, przez obserwację, osady, w każdym razie, gdzie to dogodnie wykonane być może, powinno być pożyteczne za pozytywne, nie tylko dla cholery, lecz dla wszystkich chorób epidemicznych, a jeszcze więcej dla zaraźliwego tyfusu. Podług tych wniosków, w razie rozszerzenia się cholery, uznaje się za odpowiednie ogólne interesom ograniczyć się na przedsięwzięciu środków uprzedzających rozwój cholery, przy zjawieniu się symptomatów zwiastujących takową, przez przygotowanie wizyty lekarskiej dla udzielenia pomocy lekarskiej, przez polepszenie warunków higienicznych miejscowości niezdrowych i biednej ludności, oraz przez prawidłowe uorganizowanie pomocy lekarskich i innych, które wcześniej winny być przysposobione. O sposobie wprowadzenia w wykonanie wyżej przytoczonych środków będą wkrótce ogłoszone przepisy, już ułożone przez radę lekarską. (*Rus. Inw.*)

* (Pobór do wojska). *Poznań, 2 listopada.* Z powodu odbywającego się w królestwie polskim poboru do wojska, granica polska od strony naszej prowincji strzeżona jest przez liczne kolumny ruchome, których zadaniem jest chwycić tych, którzy chcą przez zbiegostwo uchronić się od służby wojskowej, i oddawać ich do więzienia. (*Patr. Z.*)

* (Hr. Ledóchowski). Układy przedwstępne do wyboru arcybiskupa gnieźnieńsko-poznańskiego, zrobiły już tak znaczne postępy, że nastąpi wkrótce w Gnieźnie sam wybór. Powiadają że rząd, w porozumieniu ze stolicą apostolską, zaproponował obu kapitułom, ażeby wybrały mgnora Ledóchowskiego, nuncjusza papieżkiego w Brukseli, i że delegowani obustronni mieli już w tym względzie kilkakrotne narady. Nie wiadomo, czy nastąpiło już porozumienie. (*Ost. Z.*)

* (Wyrok). *Toruń, 26 października.* Wczoraj stawiony był przed sądem tutejszym Antoni Stachowski, skazany już poprzednio na kilkoletnie więzienie za przechowywanie zwłok zamordowanej osoby, a obecnie oskarżony o zbrodnię popełnioną w Polsce, podczas zaszytych tam rozruchów, w charakterze zandarma wieszającego. Sędziowie przysięgli uznali go winnym mordu, i z tego powodu sąd skazał go na karę śmierci. Ze względu atoli, że Stachowski dopuścił się po za granicami Prus zbrodni, za którą wyznaczoną mu została najwyższa podług prawa pruskiego kara, i że podług ruskiego prawa karnego (jak się okazuje z opinii tamecznego sądu kompetentnego), należałoby skazać go na 15 do 20 lat więzienia, przeto sędziowie przysięgli postanowili zalecić skazanego łasce królewskiej i upraszać o zamianę kary śmierci na karę więzienia. (*Bromb. Z.*)

* (Dzieło W. Wielogłowskiego). Nakładem księgarni katolickiej w Krakowie, wyszło nowe dzieło Walerego Wielogłowskiego (132 stronnic), pod tytułem: „Polska na drodze pokoju i miłości.“ Dzieło to, wydane z rękopismu z r. 1849, traktuje o pokoju i wojnie, o ówczesnym położeniu kraju we względnie usposobienia rewolucyjnego, o patriotyzmie organizacyjnym i księżym, o stosunku obywatela do rządu, o wewnętrznych stosunkach społeczeństwa politycznego, o przymiotach wrodzonych i nabytych, o miłości dla wrogów. Za godło do tego dzieła autor wziął wiersz Trebeckiego: „Mądry polak po szkodzie.“ Podług autora, wszyscy na nas spoglądają, czy zasługujemy przez rozwałkę na pochwałę, czy też chcemy iść na zagładę, i w tym ostatnim wypadku nikt nas niepożąda. Charakterystycznym jest ustęp (stronnicca 40), gdzie powiedziano, że włościanie nie byli nigdy uważani jako należący do narodu, i że zapytany, z kąd jest, czy z Galicji, czy też z Polski, włościanin odpowiadał: jestem cesarskim lub tego a tego pana, albo też: jestem z Prus, ze wsi tego a tego pana. (*Krak. Z.*)

* (Nowe czasopismo). Od nowego roku zacznie wychodzić w Lipsku, pod redakcją p. Mieczysława Dzikowskiego, nowe czasopismo polskie w zeszytach miesięcznych, pod tytułem: „Przegląd powszechny, pismo naukowe, literackie i artystyczne.“ (*Krak. Z.*)

* (Depesze w sprawie frankfurckiej). *Frankfurt, 4 listopada.* *Neue Frankfurter Z.* o-

głasza notę senatu odpowiadającą na noty Austrii i Prus. Jednobrzmiąca nota starszego burmistrza do sprawującego interesu Austrii i ministra rezydenta pruskiego jest następująca: „J.W. Pan udzielił mi 11-go w odpisie notę przesłaną panu z austriackiego (pruskiego) gabinetu 8 (6) października, a która miała przedmiotem niedawno tu odbyty, tak zwany sejm deputowanych i postępowanie prasy, rozwoziła się nad postawą senatu względem wspomnianego i innych zgromadzeń i w końcu wyrażała nadzieję, że ze strony frankfurckiej nie będzie zmuszony, własnym wdaniem się uprzedzić dalsze skutki niedopuszczalnej powolności. Zaraz zawiadomiłem o tem senat i teraz kiedy przedstawione zostały urzędowe raporta, upoważniony jestem do udzielenia następujących objaśnień. Senat musi uważać jako sprzeczne z zasadniczym prawodawstwem związku, również jak i prawami, kiedy w Związku politycznym niemieckich monarchów i wolnych miast, ustanowionym dla zabezpieczenia niezależności i nietykalności należących do tegoż związku państw i utrzymania zewnętrznego i wewnętrznego bezpieczeństwa Niemiec, które składają się z ogółu samoistnych i niezależnych państw, a wzajemnymi równymi prawami i obowiązkami wynikającymi z traktatów, — kiedy w takim związku, jedno państwo związkowe względem drugiego mówi, o „nie ścierpieniu,“ „nie dozwoleń“ i posuwa się na przykład do takiego oświadczenia: „przez własne wdanie się uprzedzić dalsze następstwa niedopuszczalnej powolności.“ Senat ma przekonanie iż w swem postępowaniu względem wspomnianych zgromadzeń, nie pogwałcił praw wolnego miasta Frankfurtu, również jak i praw związku, i musi ten fakt przytoczyć, że komitet 36-ciu odbywał swe posiedzenia 16-go października 1864 r. w Weimarze, 25-go marca 1865 r. w Berlinie i we wrześniu 1865 r. w Lipsku, i takowe nie były zabronione. Korzystam z tej sposobności, aby ponowić J.W. Panu zapewnienie mego głębokiego szacunku, Frankfurt nad M. 20-go października (podp.) *Dr. Gwinner.* — Tenże dziennik zamieszcza dalej ustną notę austriackiego sprawującego interesu do starszego burmistrza z 26-go października: Stosownie do otrzymanego polecenia, austriacki sprawujący interesu ma zaszczyt zawiadomić J.W. starszego burmistrza, że ces.-król. rząd, noty senatu z 20-go października nie może uważać za odpowiedź na depezę z 8-go, ponieważ nota senatu przypisuje wspomnianej depezy, twierdzenia i wyrażenia, które w niej wcale nie były użyte. Rząd ces.-król. uznaje, iż wolno jest senatowi udzielać jednobrzmiącej odpowiedzi, lecz nie wolno mylnie tekstu depezy przytaczać. Frankfurt nad M. 26-go października 1865 r. *v. Frankenstein.*

Afryka.

* (Amnestja). Rząd tunetański ogłosił ogólną amnestję dla osób, które brały udział w ruchach roku zeszłego. Kasnadar proponował bejowi chwycić się środków łagodności i postępu. (*Nord.*)

Ameryka.

* (Chili i Peru). Zdaje się, że stosunki pomiędzy Hiszpanją a Chili stano wco zostały zerwane. Eskadra hiszpańska odplynęła z Callao do Valparaiso w dniu 5-ym września r. b. Pomimo spowodowanego okolicznościami wzburzenia umysłów, w Santiago przygotowują się do obchodzenia uroczystości narodowych w rocznicę niepodległości. W Peru pomiędzy rządem generała Pezet a powstańcami trwa ciągła walka, ale tak jedna jak i druga strona wyczerpały już swoje siły, i spodziewać się należy niezadługo rozwiązania owych zawikłań. (*Le Mon. Un.*)

Anglja.

* (Depesza). *Gazeta londyńska* zamieściła depezę hr. Russella do konsula angielskiego w Egipcie. Depesza ta zdaje sprawę z stosunków Anglii z Abisynią, broni postępowania rządu angielskiego i wyraża nadzieję, że p. Cameron wypuszczony zostanie na wolność. (*Nord.*)

* (Rada gabinetowa). Donoszą z Londynu, że we wtorek d. 31 z. m. odbyła się rada gabinetowa, na której hr. Russell zawiadomił swoich kolegów, że królowa zatwierdziła w zupełności wszystkie projekta uchwalone na radzie odbytej w sobotę. Po odbyciu tego posiedzenia p. Gladstone odjechał do Glasgow, gdzie lord-prefekt wręczył mu o god. 2 w wielkiej sali ratusza tytuł obywatela tego miasta. (*La Fr.*)

* (Mowa p. Gladstonea). *Glasgow, 1 listopada.* Lord-prefekt doręczył p. Gladstonowi dyplom na obywatelstwo miasta Glasgow. Zapał był trudny do opisania. Była to prawdziwa owacja dla kancle-rza skarbu. P. Gladstone miał mowę, w której wynurzył ubolewanie z powodu zgonu p. Cobdena i lorda Palmerstona, lecz nadmieniał przytem, że losy An-

gji nie są już teraz zależne od tego lub owego meża stanu. Naród prawdziwie wolny nie potrzebuje dla swej obrony tego lub owego człowieka. Królowa powierzyła hrabiemu Russell godność, którą piastował lord Palmerston. Samo imię hr. Russla jest gwarancją dla narodu. Mąż który walczył za wolność Anglii na stu polach bitew, potrafi w siedmdziesiątym trzecim roku swego życia skorzystać z nabytego doświadczenia. Nie zmieni on kierunku swego zawodu. Następnie p. Gladstone wspomniął o znacznych postępach dokonanych w ciągu kilku ostatnich lat. Przyznał on użyteczność kombinacji stronictw, lecz nadmieniał, że stronictwo powinno być jedynie narzędziem dążącym do celu wyższego od niego samego, a tym celem jest pomyślność kraju. Mówca oddał pochwały zasadzie wolności handlu. Stwierdził on wpływ wyarty traktatem handlowym anglo-francuzkim, który stał się poniekąd traktatem handlowym z całym światem. (*La Patr.*)

* (Kwestja reformy). *Glasgow, 1 listopada.* Stowarzyszenie mające na celu reformę parlamentarną, doręczyło dziś p. Gladstonowi adres z wynurzeniem nadziei, że projekt reformy na korzyść klasy robotniczej zostanie złożony w parlamencie na przyszłej sesji. Podziękowawszy delegowanym stowarzyszenia, p. Gladstone powiedział: Co do żądanej reformy, radzę wam ażebyście pokładali nadzieję nie w jednym człowieku, ani nawet w jednej kombinacji ludzi, ani nareszcie w reprezentantach kraju, lecz w zwyczajach i instytucjach angielskich. Jakiegokolwiek są potrzeby głęboko uczute, jakiegokolwiek są przekonania żywione powszechnie w tym względzie, możemy być pewni, że potrzebom tym stanie się zadosyć. Rezultat walnych rozpraw jest niezawodny; nie jest on może tak blizkim urzeczywistnienia, jakby sobie wielu życzyło, lecz jeżeli przychodzi zwolna, za to urzeczywistnienie jego jest tem niezawodniejsze. Nie wdając się w tryb jaki przestrzegany będzie w kwestji reformy, i przypuściwszy nawet zniechęcenie jakie może wyniknąć na skutek faktów poprzednich, które miały miejsce w kwestji reformy wyborczej, jestem przekonany, że jeżeli parlament znajdzie sposobność do roztrząsania tej kwestji, uczyni to roztropnie i odważnie. Będzie on miał na celu sprawiedliwość powszechną, ugruntowaną na zmianach legalnych, dążących nie do przedłużenia lub sprzyjania panowaniu lub wpływowi jednej klasy nad drugą, lecz do sumiennego pogodzenia praw i interesów wspólnych i do przyczynienia się w ten sposób do szczęścia, potęgi i pomyślności Anglii. (*La Patr.*)

* (Rodzina królowej Wiktorji) zebrała jest w tej chwili w około swojej matki. Książę następcy tronu pruskiego wraz z swoją małżoną przybył z wizytą do zamku Windsor, i zamieszka jeszcze przez dwa dni w ambasadzie pruskiej; dzieci zaś królowej pomieszczone zostały w Windsor. Książę Ludwik Hesseki wraz z małżonką i dziećmi przybył także do Windsor. Książę Walji wraz z żoną znajdują się obecnie w odwiedzinach u hr. Derby, naczelnika opozycji torysów. (*La Fr.*)

Austrja.

* (Zaprzeczenie). Podana pod rubryką nowin dziennych w numerze 301 dziennika *Morgenpost* wiadomość, jakoby ministerstwo dekretem swoim z d. 28-go października zarządziło wzmocnienie na czas trwania sejmu, załogi wojskowej w Peszcie, pozbawiona jest wszelkiej zasady. (*Wien. Abp.*)

* (Zapewnienie). W ostatnich dniach rozszerzyła się pogłoska, jakoby wkrótce spodziewać się należało odroczenia otwarcia posiedzeń sejmu kroacko-slawońskiego. Na zasadzie wiarogodnej zupełnie informacji, jesteśmy w stanie zapewnić jak najsumiennie, że pogłoska owa pozbawiona jest wszelkiej prawdy i że otwarcie sejmu kroacko-slawońskiego nastąpi niezawodnie w dniu 12-m listopada, jako dniu naznaczonym przez najwyższe postanowienie z dnia 21-go września r. b. (*Gen. Cor.*)

* (Kwestja węgierska). *Wiedeń, 1 listopada.* Rozprawy nationalvereinu dają pismom węgierskim sposobność do przemawiania za niezbędną porozumienia się ludów Austrii, co ma znaczyć, że ludy te powinny poddać się życzeniom węgry, ażeby wzmocniona w ten sposób Austrja mogła stanąć w równowadze z silnymi Prusami i z silną Francją. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że podobne porozumienie dałoby się z wielką łatwością osiągnąć, gdyby strony wiodące spór chciały układać się z sobą jak równy z równym; lecz przeciw tej najpierwszej zasadzie roztropności, dopuszczono się tu i owdzie wielu zboczeń. Pisma wiedeńskie nie chcą zaniechać tonu profesorskiego, w jakim wskazują węgrom od piętnastu lat drogę do szczęśliwości w noszeniu fraka i kapelusza cylindrowego, organa zaś węgierskie pyszną się z porobionych im ustępstw, i z wyjątkiem swego sejmu, nie chcą przyznać nikomu w całej Austrii władzy

prawodawczej. Niemcy nabyli już przekonania, że nie wiele skorzystają na ustępstwach porobionych małemu, lecz sangwinicznemu ludowi z nad Dunaju i Cissy. (Nord. A. Z.)

* (Kancelarz chorwacki). Wiedeń, 2 listopada. P. Mazurancz, kanclerz chorwacki, został uwolniony od tych obowiązków, które powierzono tymczasowo feldm.-por. Kuszewiczowi. (Wolffs. T. B.)

Azja.

* (Książę Nagato.—P. Parker). Szangai, 21 września. Z Japonji donoszą o przyjęciu do skutku układów dla załatwienia nieporozumień wynikłych pomiędzy tajkunem i księciem Nagato. Wykryto spisek na życie Tajkuna. Układy p. Parkera, posła angielskiego, z rządem japońskim, wywarły dobre wrażenie. (La Patr.)

* (Burza). Według wiadomości z Japonji z 15 września, na wodach chińskich srożyła się straszna burza, skutkiem której rozbiły się trzy wielkie parostatki i liczne inne okręta amerykańskie i angielskie. (Nord. A. Z.)

Francja.

* (Powstanie arabów). List z Algierji, przesłany do dziennika *Sentinelles du Jura*, obejmuje zajmujące szczegóły o powstaniu arabów. List ten nie jest tego rodzaju, ażeby mógł sprawić większe zaniepokojenie umysłów. Potwierdza on tylko to, o czem już sami wiedzieliśmy, t. j. mówi o bezwładności arabów w obec najmniejszej ofortyfikowanej przeszkody. Koloniści pełni są odwagi; okręgi arabskie, które tylko z obawy idą za wezwaniem naczelników powstania, opuszczają ich przy pierwszej lepszej sposobności. Si Lala i Si Hamza nie mogli przedrzeć się przez wąwozy Tellu. Zabrakło im sił. W przyszłości ograniczą się wojska nie na stacjanu z nimi walki, ale tylko na ściganiu ich. (La Fr.)

Portugalja.

* (Cholera). Z Oporto donoszą o zapadłych na cholere czterech osobach, z których dwie umarły. Stan sanitarny w Elvas polepszył się znacznie. (Nord.)

Prusy.

* (Sprawa frankfurcka). Berlin, 2 listopada. Rządy Prus i Austrii zamierzają porozumieć się co do wspólnych kroków, dla położenia końca nielegalnym roszczeniom komitetu 36-ciu i tak zwanego sejmku deputowanych niemieckich, które chcą narzucić się ludowi niemieckiemu w charakterze jego rządu i reprezentacji. Odpowiedź, jaką Austria dała tymczasem senatowi frankfurckiemu, dotyczy jedynie formy odpowiedzi udzielonej przez senat. Twierdzenie, jakoby Prusy dały już ze swej strony senatowi odpowiedź co do przedmiotowej strony jego odpowiedzi, jest błędne. Dalsze kroki będą wspólne. Nadmienić jeszcze wypada, że wiadomości, jakoby Prusy i Austria, w swem wystąpieniu w Frankfurcie, miały głównie na widoku wzbronienie zgromadzenia się nationalvereinu, lub też przeszkodzenie onemu przez własne wdanie się, są ze wszech miar błędne; zaprzeczyc także należy twierdzeniu, jakoby Prusy i Austria porozumiały się już co do postawienia dalszych wniosków w przedmiocie nationalvereinu. W każdym razie, spostrzeżenia, jakie zrobione zostały przy tej sposobności co do ducha i ostatecznych zamiarów stronnictwa, mającego przewagę tak w nationalvereinie, jak i w sejmie deputowanych, muszą także mieć swoje znaczenie przy dalszych wspólnych postanowieniach i krokach wielkich mocarstw niemieckich, jakie skierowane są przedewszystkiem przeciw roszczeniom komitetu 36-ciu i sejmku deputowanych. (Prov. Corr.)

* (Nota frankfurcka). W odpowiedzi rządu pruskiego na notę frankfurcką, ma być powiedzianem: odpowiedź senatu utwierdza w przekonaniu, że rząd tameczny pozostaje pod wpływem żywiołów, które spowodowały wdanie się wielkich mocarstw niemieckich. Te ostatnie przeto zastrzegają sobie dalsze kroki. (Köln. Z.)

* (Sejmy prowincjonalne). Berlin, 3 listopada. Kreuz. Z. donosi: Zwolnienie sejmów prowincjonalnych udecydowane zostało stanowczo na d. 3-ci grudnia. Zwłoka ta nastąpiła z tego powodu, iż musiano oczekiwać na zebrania się niektórych, od dawna już zarządzonych zjazdów gminnych. (Wolffs T. B.)

* (Konfiskata dziennika). Gombin, 1 listopada. Wczoraj skonfiskowano tu *Preus. Lith. Z.*, za artykuł z Londynu, powtarzający zdanie tamtejszej *Morning Post* w kwestji not frankfurckich. (N. Preus. Z.)

Szwecja i Norwegja.

* (Projekt reformy). O projektowanej reformie konstytucyjnej w Szwecji, podług której, stosownie do nowoczesnego parlamentaryzmu, w miejsce

terazniejszej reprezentacji czterech stanów: szlachty, duchowieństwa, mieszczań i włościan, ma być wprowadzony pewien rodzaj systemu liberalnego z dwiema izbami, otrzymujemy dalsze wiadomości, że w łonie samego sejmku, nie tylko szlachta i duchowieństwo, lecz także mieszczaństwo stawiają tej reformie opozycję. Przy wyborach członków ze stanu miejskiego do komisji mającej roztrząsać kwestję reformy konstytucyjnej (albo raczej przy wyborze wyborców którzy mają mianować członków tej komisji), stronnictwo nieprzychylnie reformie odniosło zwycięstwo. Przewodząc stronnictwa, które wzięło górę, jest p. Muren, wice-prezes w mieszczańskim oddziale sejmku, deputowany z Gefle, mąż zdolny i energiczny. Ponieważ trzy stany oświadczają się przeciw reformie, przeto bardzo być może, że rząd szwedzki będzie zmuszony dokonać zamach stanu dla osiągnięcia dobrodziejstw nowoczesnego konstytucjonalizmu. (Nord. A. Z.)

Turcja.

* (Sir H. Bulwer.—Reformy.—Wakufy). Listy z Konstantynopola z 25-go października donoszą, że sułtan miał naradę prywatną z sir Henrykiem Bulwerem. Narada ta, która miała miejsce w samym dniu wyjazdu b. ambasadora angielskiego, trwała dość długo i dała powód do licznych pogłosek.—Projekt reform wewnętrznych nie przestaje zaprzętać tureckich mężów stanu.—Kwestja wakufów, czyli dóbr należących do meczetów, nie posunęła się naprzód. (La Patr.)

Włochy.

* (Ewakacja) państwa kościelnego przez wojska francuzkie, ma rozpocząć się 1-go listopada, i w tym samym czasie odbywać się będzie jego przewożenie na pokładach statków. (La Fr.)

* (Kwestja rzymsko-włoska). Dymisja p. de Mérode i rezultat wyborów włoskich, powinnyby, jak się zdaje, zmienić w zupełności wzajemny stosunek Rzymu i Włoch. Wraz z panem de Mérode upadła polityka oporu; wybory zapewniły zwycięstwo polityce pojednania, której Francja i Włochy dały początek przez zawarcie konwencji z 15-go września 1864 r. Ostatnie listy z Rzymu donoszą już, że układy pomiędzy Florencją i Watykanem zostaną wszczęte na nowo. Samo przez się rozumie się, że jak skoro układy te przyjdą do skutku, powodzenie uwieńczenia usiłowania układających się. W Rzymie znane są pretensje Włoch; wiadomo także we Florencji, w czem Watykan może ustąpić, a wczem nie może. Przystosobia się przeto dziś zbliżenie, które dzienniki klerykalne uważały niedawno za niemożliwe. Mianowanie w Rzymie jenerała cudzoziemca ministrem wojny, nie wywołało bynajmniej złego we Włoszech wrażenia. (La Patr.)

* (Wybory). Florencja, 1 listopada. Rezultat wyborów do parlamentu włoskiego jest następujący: stronnictwo umiarkowane, 286 członków; lewy kraniec konstytucyjny, 102; prawy kraniec klerykalny, 9; wyborów nieznanych lub wątpliwych 46. (La Patr.)

Włocławek. W dniu 1 (13) października, znaleziono Bazylego Filipowa szeregowego ze straży granicznej na granicy pruskiej, zmarłym wskutek apopleksji.

Minsk. W dniu 15 (27) października, stróż leśny Santorek w dobrach hr. Jezierskiego, zabił przez uderzenie cegłą w głowę Michała Męzika, za zajęcie cielecia własnością Santorka będącego.—W dniu 17 (29) października, we wsi Janówek, z niewiadomej przyczyny spaliły się dwa spichrze z młockarniami, dwie obórki, cztery sztuki bydła i 12 owiec.

Lublin. W dniu 9 (21) października, zapaliła się słoma od młockarni w stodole, skutkiem czego spaliły się wszelkie zabudowania do folwarku Łunówka należące, na rs. 15,000 szacowane.

Janów. W dniu 5 (17) października, Grzegorz Cios, włościanin z Księzopola, pokłóciwszy się z żoną, udał się do lasu i tam powiesił się; lecz oberżnięty przez włościanina Łogina, przy podaniu mu rychłego ratunku, do życia przywrócony został.—W dniu 10 (22) października, w mieście Tarnogrodzie z niewysledzonej dotąd przyczyny, spalił się dom, stodoła i dwie obórki na rs. 90 zaasekurowane. Przy tym wypadku Aleksiej Parchomienko, kozak z pułku dońskiego Nr. 23, z narażeniem własnego życia, wyratował z płomieni dziecię, córkę mieszczanina Zajaca, Marjannę.

Radom. W dniu 14 (26) października, w m. Radomiu okazała się epidemja na bydło księgosuszem zwana, którą jedna krowa dotknięta została. Celem zapobieżenia dalszemu szerzeniu się zarazy, stosowne środki policyjno-lekarskie przedsięwzięte zostały.

Nowogeorgiewsk. W d. 10 (22) października, Stefan Nazarov z fortecznego pułku nowogeorgiewskiego, wystrzałem z broni odebrał sobie życie.

Lwów, 31 października.

Głosy dzienników.

Gazeta Narodowa przeświadczona o niezbędnej potrzebie organu bezsensów, fałszów i obelg, dla dobra ukochanego przez nią kraju i cierpiącej pod jarzmem moskiewskim ludzkości, ogłasza wszem w obec i każdemu z osobna, że p. Jan Dobrzański, który już nie mógł dłużej utrzymać *Dziennika literackiego*, poświęci odtąd cały swój czas i całą swą pracę wyłącznie temu organowi.—Usunięcie ks. Rzewuskiego z urzędu administratora djecezji warszawskiej nastęczyło jej sposobność do wystąpienia z deklamacjami, na jakie tylko *Narodówka* zdobyć się potrafi, którymi stara się nakłonić gabinet wiedeński do zerwania konwencji z dnia 19-go października 1860 r., i do wypowiedzenia wojny „Moskwie,” a to dla tego, że ks. Rzewuski rozporządzeniem rządu został z Warszawy wydalony. Groźna sympatja *Narodówki* dla ks. Rzewuskiego, datuje się dopiero od chwili, kiedy wyczytała w *Dzien. Warszawskim* rozporządzenie władzy usuwające go od administracji. Przed laty, gdy rząd zatwierdził wybór ks. Rzewuskiego na administratora, nie miała *Narodówka* dość słów obelżywych, aby napiętnować tego polaka, „na wylot moskiewskiego,” co św. wiare katolicką zaprzęda „Moskwie.”—Korespondent jej londyński odkrywa co raz to większe tajemnice gabinetów europejskich, darząc publicznie kombinacjami politycznymi, o jakich najgłębszym mężom stanu jeszcze się nie śniło. Z niewysłowionym bólem serca spogląda na tych, którzy tego, co on, nie widzą, chociaż stoi w piśmie świętym: „Błogosławieni ubodzy w duchu, albowiem ich jest królestwo niebieskie;—on zaś widzi jak na dłoni, że dzisiejsze przetworzenie w Austrii a mianowicie w Galicji stanowiąc będzie epokę w historii—Europy. Berlin i Petersburg drżą ze strachu na widok tego co się w Austrii dzieje, a nawet Francja zazdrosnym i niespokojnym okiem zapatruje się na przetworzenie się rzeszy rakuskiej... „Wyprzedźmy wypadki,” woła korespondent, „przypuśćmy na chwilę, że pomyślny skutek uwieńczył zamiary konstytucyjnego monarchy Austrii... Pytamy się czy wtedy, gdy Galicja odżyje, nie będzie dwadzieścia milionów dusz polskich (korespondent widocznie rusinów kasuje) bić jednym sercem? Czuje to Moskwa, przeczuwają to Prusy. I Francja oblicza czy Austria nie stanie się za nadto potężnym państwem.” (Zdaje się że za przykładem Francji zajmą się i Włochy tą operacją arytmetyczną). Natomiast, zdaniem korespondenta, raduje się Anglja, „bo już tylko jedenaście marszów oddziela Moskwę od posiadłości angielskich w Indjach;” to też zagrożona Anglja oprze się na Austrii i Turcji, z którymi mocarstwami powinna się łączyć Galicja, by kruszyć potęgę skoalizowanych przeciwko Austrii, mocarstw: Włoch, Francji, Prus i Moskwy. Aby zaś to połączenie Galicji z Austrią i Turcją, ten a nie inny wydało owoc, radzi korespondent, „dopominać się o uwolnienie więźniów politycznych, o powierzenie służby administracyjnej polakom, o używanie w aktach sądowych i administracyjnych języka polskiego; profesorowie w szkołach wyższych i niższych powinni być polacy.” Austria zdaniem angielskich mężów stanu, jak twierdzi korespondent, na to zezwoli, aby amnestją i używaniem języka polskiego w aktach administracyjnych i sądowych, Galicja podniosła się na szczybel potęgi, która by upokorzyła skonfederowane obawą wzrostu Austrii mocarstwa: Francję, Włochy, Prusy i Rosję. Przed kilku dniami znaleziono w Wiedniu zwłoki człowieka, który się zabił z rozpaczą o przyszłość Austrii, jak tego dowodzi, znaleziony przy samobójcy list wystosowany do „drogiej Austrii.” Gdyby szanowny korespondent *Narodówki* o kilka dni wcześniej podał swoje kombinacje polityczne do powszechnej wiadomości, byłby może ochronił podobnieńki jak on warjata od samobójstwa. Cóżkolwiek bądź, czytając korespondencje londyńskie *Gazety Narodowej*, mimowolnie nasuwa się pytanie: Czy w Londynie domów obłąkanych nie ma?

Na znane czytelnikom sprawozdanie *Narodówki* z bytności sceny polskiej w Lublinie, które starała się poprzeć zrozumiałem, jej zdaniem, milczeniem dzienników warszawskich, odpowiadają w artykule nadesłanym do *Hasta* pp. Feliks Miłżecki właściciel dóbr Kozice, Władysław Morcharowicz właściciel dóbr Trawniki, Władysław Zembrzecki właściciel dóbr Brzenice i Adolf Rakowski właściciel dóbr Starej wsi w gubernji lubelskiej, a to w interesie prawdy i słuszności.

„Pan Miłszewski, „słowa odpowiedzi” przybył do Lublina na wyraźne zaproszenie obywateli lubelskich. *Gazeta Nar.* nie może twierdzić, iż mieszkańcy Lublina z boleścią i niechęcią widzieli przyjazd p. Miłszewskiego do nas, że tylko brak organu nie pozwolił im żalu tego publicznie objawić, nie może wreszcie upewniać, iż publiczność teatralną stanowili prawie

wyłącznie wojskowi. Co do pierwszego punktu jesteś-ny w możności zapewnić, że nietylko bez żalu, lecz z całą radością publiczność lubelska powitała przyjazd teatru lwowskiego, dawała też tego dowody licznym zbieraniem się każdodziennie na przedstawienia. Co do innych zarzutów — są wszystkie równie sprawiedliwe jak wyżej wspomniony... Na takie oświadczenie p. Jan Dobrzański w *Gaz. Nar.* dotąd nie odpowiedział, lecz rozgłasza przez swoich pretorjanów, że panowie którzy to oświadczenie podpisali, otrzymali sowitą nagrodę od Pawliszczewa.

Czas z powodu swoich antislawiańskich artykułów znalazł się w nader smutnej pozycji, gdyż mnóstwo dzienników z Wiednia narzucało mu się z przyjaźnią, której wszelako przyjąć nie może. Nie tak skory do tego rodzaju ofert *Vaterland* jak dzienniki centralów, zaszedł go przed ofiarowaniem przyjaźni z mańki, stawiając ciekawe zapytanie: Ażali *Czas* gotów jest zaniechać sympatji swych dla narodowości polskiej za granicami Austrii?.. Przed kilku miesiącami kiedy *Czas* przenosił punkt ciężkości z Warszawy do Krakowa, odpowiedź na to zagadnienie była łatwą i brzmiałaby dla *Vaterlanda* przyjemnie; dziś jednak, kiedy *Czas* stracił nadzieję w przeniesieniu Warszawy do Krakowa, nie pozostało mu nic innego jak na zapytanie *Vaterlanda* odpowiedzieć także zapytaniem: Czy Niemcy austriacy gotowi są zrzec swoich sympatji dla Niemiec za granicami Austrii. *Vaterland* na to jeszcze nie odpowiedział.

Lwów, 2 listopada 1865 r.

Drugie posiedzenie publiczne komitetu przedwyborczego węższego w gronie komitetu przedwyborczego szerszego.

Odbyło się wczoraj wieczór. Po odczytaniu i zatwierdzeniu protokołów poprzednich posiedzeń komitetu, tak prywatnych jako też publicznych, oświadcza przewodniczący, że komitet zgadza się na wszystko, co p. Jan Dobrzański na ostatnim posiedzeniu komitetu publicznem prawil. głównie dla tego, że komitet zniósł jajka a p. Jan Dobrzański je wysiadywać podjął się. To uznanie dla p. Jana Dobrzańskiego dyktuje uczucie wdzięczności, gdyż nikt z grona zgromadzonych podówczas wyborców nie zgłosił się na wezwanie przewodniczącego do tej arcy-trudnej operacji. Zarodki zmarniałyby w jajach. Dopiero pod wpływem ciepła umysłowego p. Jana Dobrzańskiego pękły skorupy i wyszły na świat pisklęta — potwory...

W szacownej tej gromadce znajduje się jedno, które przejęło zgrozę całe dziennikarstwo: połączenie Galicji z Austrią na modłę połączenia Litwy z Polską. Szanowny mówca zapominał o jednej bagatelce, że podstawą związku Galicji z Austrią jest — *rewindykacja*, której połączeniu Litwy z Polską brakowało... Po przemowie p. przewodniczącego zabrał pierwszy głos Leszek Borkowski, znany pisarz i poseł na sejm krajowy. Mówca oświadcza z góry, że mowa jego nie zostaje w żadnym związku ze szczęściem jaki komitet przedwyborczy ścisłej wyprawia na uciechę publicki, przyznając się publicznie do ojcostwa wysiedzianych przez p. Jana Dobrzańskiego piskląt; korzysta tylko z nadarzenia tej sposobności, by odświeżyć węzły, jakie powstały z wyborcami wiąza. Taki jest zwyczaj w Anglii, gdzie posłowie zdają sprawę swoim wyborcom. Mówca nie może zdać tej sprawy, bo nie ma z czego. Rzucono ziarna na grunt nieurodzajny; wśród okoliczności niesprzyjających, zatem nic nie zeszło... I na przyszłość nie należy się oddawać zbyt cennym nadziejom... Jak Węgrzy mają swoją ciągłość legalną, podobnie i Austrija ma swoją *ciągłość polityczną*.

Bach był powtórzeniem Meternicha, Szmerling powtórzeniem Bacha, a hr. Belcredi jest powtórzeniem Schmerlinga. Wszyscy balansowali i będą balansować w miarę okoliczności, dając zawsze do jednego i tego samego celu... Każdy z ministrów używał i nadużywał kilka nawet sprzecznych środków, by wycisnąć z jak cytryny, rzucić na stronę. P. Schmerling był tak długo zadowolony z centralistów, jak długo uchwalali podatki i Zuschlagi; gdy jednak zaczęli wglądać w finansowość, kontrolować na serjo wydatki i obcinać budżety, musiał p. Schmerling ustąpić miejsca hr. Belcrediemu, który będzie ratować finanse federalistami, by ich potem zostawić na boku...

„Taka pieśń moja, kończy mówca,

o Aldony losach,

Niechaj ją anił w niebiosach,

A czuły słuchacz w duszy swej dośpiewa...

Szanowny mówca jest widocznie przeciwnym takim Galicji z Austrią połączeniu, w jakim zostawała Litwa z Polską...

Po Leszku Borkowskim zabrał głos p. Czernyński, adwokat, za równouprawnieniem rusinów w praktyce a nie tylko w teorii. Ze prawa rusinów w Polsce powszechnie uznano, dowodzi autor między innymi, także odwołaniem się na organa najwyższe narodu polskiego w najnowszych czasach. Zdaje się, że mówca miał na myśli list komitetu centralnego do wy-

dawców *Kolokola*, w którym pozwalają rusinom stanowić o własnym ich losie, jednak dopiero po zwycięstwie komitetu centralnego i — „*złotą hramotę*.” Innych bowiem dowodów uznania praw rusinów przez najwyższe organa ostatnich czasów — nie ma. Niestety nawet tak uznane równouprawnienie rusinów z polakami, pozostało dotąd teorią tylko, do praktyki jeszcze bardzo daleko. Interes i rusinów i polaków wymaga, by ostatni na podstawie słusznych ustępstw zawarli zgodę. Taką zgodą wzmocni się bowiem żywioł sławiański w Galicji, a wzmocniony stawi silny i skuteczny odpór wpływowi germańskiemu zarówno szkolidwemu tak polakom jak rusinom... W toku mowy wspomniał mówca i o memorjale ruskim względem podziału Galicji i o nowym rusinów programie, o którym w jutrzejszym liście.

Na tę przemowę powstał p. Jan Dobrzański z oświadczeniem, że obecnie o zgodzie między rusinami a polakami nawet marzyć nie można, bo *Słowo* używa języka rosyjskiego i liter grażdzańskich, bo rusini nie mają jeszcze prawdziwie ruskiej reprezentacji, a używając w pismach języka moskiewskiego zagrażają i Galicji i Austrii. Język ruski i grażdanka nie tylko że nie ma nic wspólnego z językiem ruskiem i kirylicą, lecz jest nader niebezpiecznym; dla tego nie pisze się mówca teraz na zgodę i zakłada veto. Ze kantony szwajcarskie mówią i piszą po francuzku — językiem panującym we Francji to jeszcze niedostateczny powód, by rusinom polacy mogli pozwolić używać graždanki, tak niebezpiecznej dla egzystencji Austrii, a którą chce mówca utrzymać bez najmniejszego na szwank narażenia. Niech się pierwiej rozwinie mowa ludowa ruska i wykształci tak, aby nie była wcale podobną do języka rosyjskiego, niech się pierwiej wyrobi ze studentów nowa reprezentacja ruska, która przyjmie axiomat pana Duchńskiego, że moskale nie są ani sławianami, ani chrześcianami, ani ludźmi, wtedy dopiero raczy mówca zezwolić na zgodę na podstawie równouprawnienia w praktyce... Dziś dość na tem zapewnieniu, że lud ruski kocha i radby mu nieba przychylić, lecz dla języka rosyjskiego i dla graždanki uczynić więcej nie może a to tem bardziej, gdy w pismach ruskich zaczynają propagować zdanie nader zgubne dla całości i zdrowia państwa austriackiego, jakoby język ruski dla podobieństwa z rosyjskim, nie potrzebował rozpoczynać kształcenia swego od abecadła, gdyż wszystko, coby tą moralną drogą zdobył, znajdzie teraz bez korowodów już gotowem w języku rosyjskim. Na takie dictum acerbum uciął pan Czernyński replikę a raczej duplikę, lecz niestety słabą. Argument o języku rosyjskim zbił go widocznie toru założenia i wywodów.

A duplika była przecież tak łatwą! Jakie ma prawo p. Dobrzański kontrolować używany przez rusinów język? Kto i co upoważnia go do narzucania rusinom języka?

Coby polacy galicyjscy za to odpowiedzieli, gdyby jaki nowy ruski p. Dobrzański uczynił zgodę z nimi zawisłą od używania zamiast języka polskiego, jakiego dialektu tego języka, bo językiem polskim mówi Królestwo?.. Jeżeli używanie języka książkowego ruskiego w Galicji i otwiera drogę do aneksji — podobnie i używanie książkowego polskiego, otwiera drogę do niebezpieczniejszej dla Austrii aneksji. Po p. Dobrzańskim nikt już więcej nie miał odwagi zabrać głosu, a przewodniczący postawił na zamknięcie posiedzenia kandydatów, między temi w pierwszym rzędzie hr. Gołuchowskiego. Tym jedynym faktem zmasał po części wszystkie poprzednio popełnione niedorzeczności.

Dopiero na przyszłym posiedzeniu będzie komitet szerszy głosował nad kandydatami, którzy może zechcą wygłosić swoje wyznanie wiary, o czem swojego czasu donieść nie omieszkam.

Zurich 31 października.

O przyjmowaniu polaków do zakładów naukowych — narzekania na brak sympatji — nadzwyczajne posiedzenie towarzystwa naukowego — Wyrok i jego wykonanie na Chylewskim starszym opiekunie tow. dobroczynności za skradzenie kasy towarzystwa. — Ucieczka eks-naczelnika wojewody obywatela Pawłowskiego i jego zamiary. — Wyjazd Gillera do Paryża.

W roku zeszłym władze edukacyjne szwajcarskie powodowane współczuciem dla nieszczęśliwych polskich męczenników, każdego z nich mającego chęć kształcenia się w tutejszych zakładach naukowych, uwalniały od wstępnego egzaminu i opłaty wpisowego. Oprócz tego, przeznaczono prawie każdemu z nich na utrzymanie 50 franków miesięcznie. — Ostatnie to dobrodziejstwo było powodem że wielu uciekinierów nieposiadających odpowiedniej kwalifikacji, zapisywało się do różnych zakładów naukowych, dla uzyskania jedynie owych 50 fr. wsparcia. Kilku nawet rzemieślników, wstydząc się przy swych powstańczych tytułach przyznać, że są szewcami, krawcami, stolarzami i t. d. zapisało się do szkoły politechnicznej. Ta-

kim sposobem przyjęci zostali jako stypendyści na wydział inżynierji: podpułkownik Juszczyk z dziada pradziada, krawczyk z Warszawy — na wydział budownictwa, major Gąsecki Władysław malarz pokojowy z Warszawy, — podpułkownik Lucjan Pawłowski szewc z Wołynia, — na wydział leśnictwa, major Kozłowski farbiarz — i wielu innych, którzy przy zapisie podali że byli uczniami Warszawskiej Szkoły Głównej.

Po upływie trzech miesięcy czasu, władza przekonawszy się że mniemani uczniowie Szkoły Głównej nawet czytać nieumieją, odebrała im wsparcia a następnie przepędziła z zakładów naukowych. — Podobnych mieliśmy wiele innych przykładów — tak, że z zapisanych na początku roku szkolnego 58 polaków, zostało w końcu roku zaledwie 32.

Przy otwarciu roku szkolnego w bieżącym miesiącu zbiegło się znowu mnóstwo darmożjadów i próżniaków do zapisu, sądząc że choć kilka miesięcy, nim się na nich poznają, będą mogli korzystać z udzielonych wsparć; — grubo jednakże zostali zawiedzeni! Władza, poznawszy w poprzednich dwóch semestrach prawdziwą wartość nieszczęśliwych owych męczenników, nietylko że odjęła wszystkie udzielone im wsparcia, ale nadto zażądała od każdego uiszczenia opłaty 100 franków rocznie wynoszącej — oraz złożenia świadectwa od miejscowej policji, że kandydat jest moralnego prowadzenia się. — Kilku z dawniejszych uczni z powodu różnych przekroczeń, które nawet tutejsza policja karciała, nie zostało na rok bieżący przyjętych.

Podobne postąpienie władz szwajcarskich, wywołało pomiędzy członkami towarzystwa naukowego krzyki i narzekania na brak sympatji. W szynku „zum Hirschen” odbyło się z tego powodu w sobotę d. 28 b. m. nadzwyczajne posiedzenie, na którym postanowiono wnieść zbiorowo od wszystkich członków podanie do rady związkowej, o uwolnienie przynajmniej dawniejszych uczni od opłaty szkolnej.

Nie samo tylko towarzystwo naukowe uskarża się na brak sympatji szwajcarów — inne stowarzyszenia także złorzeczą tej tak nagłej zmianie — a pan hrabia Plater, z powodu tej oziębłości tutejszych mieszkańców, zniewolony nawet został odłożyć budowę domu inwalidów do lepszych czasów.

Komisja ustanowiona dla wysledzenia zbrodniarza który dopuścił się kradzieży kasy towarzystwa dobroczynności w czasie kwartalnego posiedzenia, uznała winnym tej zbrodni Chylewskiego starszego opiekuna tegoż stowarzyszenia, który przy prowadzonym śledztwie nie potrafił dokazać z kąd posiadał znalezione przy nim 72 franki. Za podobny czyn, na mocy artykułu 23 ustawy towarzystwa dobroczynności, Chylewski skazany został na wykluczenie ze stowarzyszenia i oświeczenie w obec wszystkich członków towarzystwa. — Wskutek takiego wyroku, Chylewskiemu spisano dziś rano skórę w obec wszystkich członków, w sklepie vice-prezesa towarzystwa, Patryka Garczyńskiego.

Eks-naczelnik i wojewoda Pawłowski, po okradzeniu w tak szlachetny, jemu tylko właściwy sposób panny Klary — po sprzedaniu podstępem sklepu, napożył w ostatku, u kogo tylko mógł pieniędzy, i onegdajszej nocy drapnął do Genewy. Tam podobno ma zamiar wspólnie z panną Ameliją i Leošką, byłemi kurjerkami, otworzyć jakiś publiczny zakładzik.

Giller przyszedłszy cokolwiek do zdrowia, po owem spotkaniu z Ojcem Józefem, przeł fabrykę porcelany, wyjechał w tych dniach do Paryża w interesie redakcji „Ojczyzny” którą chce uszczęśliwić tamtejsze stowarzyszenie litwinów.

Paryż, 1 listopada.

Kongres studentów w Liege. — Jedno z posiedzeń towarzystwa wzajemnej pomocy w Brukseli, podług rękopismu dra Z. Z.

Tak zwany kongres studentów w Liege, rozpoczął się dnia 29-go zeszłego miesiąca. Na kongres ten, zjechali się studenci prawie wszystkich krajów; belgowie, francuzi, niemcy, rosjanie, polacy, portugalczyki, hiszpanie i t. d. znaleźli się przy otwarciu obrad, w mniejszej lub większej liczbie, stosownie do odległości od kongresowego miasta.

Wiek nasz ma manje kongresów: filozofowie, statystyci, ekonomiści, artyści, nawet kobiety miały już swe walne posiedzenia, na których radzono o losach świata. Dziś przyszła kolej na studentów.

Program uczniów wykreślał z porządku dziennego wszelkie kwestje polityczne, religijne i socjalne. Lecz na co się przydać mogą zakazy tam, gdzie młode głowy radzą; tam, gdzie zapał, zarozumiałość i entuzjazm stanowią jedne tło rozpraw?

Z pierwszym więc zaraz dniem kongresu, znikł porządek, a ład i pokój stały się tylko czczem słowem. Polscy emigranci dali pierwszą przyczynę zaburzeń. Wszystkie narody miały swe chorągwie, polacy je-

